

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ορισμός:

Η περίληψη αποτελεί μια συνοπτική και περιεκτική αναδιατύπωση/απόδοση ενός αρχικού κειμένου (άρθρο, επιφυλλίδα, δοκίμιο κλπ). Είναι, με άλλα λόγια, μία τεχνική πύκνωσης του γραπτού λόγου.

Τυπολογία περιλήψεων:

Εκτενής: κύρια έννοια + πλαγιότιτλοι παραγράφων + σημαντικές λεπτομέρειες

Συνοπτική: κυρίαρχη έννοια + πλαγιότιτλοι παραγράφων

Σύντομη: κύρια έννοια + πλαγιότιτλοι θεματικών ενοτήτων

Πορεία σύνταξης μιας περίληψης:

Βήμα 1: Διαβάζουμε όλο το κείμενο μία φορά και προσπαθούμε να εντοπίσουμε την κυρίαρχη ιδέα του νοηματικού κέντρου, προσέχοντας παράλληλα τα εξής: τον τίτλο, το συγγραφέα, την προέλευση του κειμένου κλπ, καθώς και την πρώτη και τελευταία παράγραφο. Με την πρώτη ανάγνωση είναι καλό να διακρίνουμε και το γραμματειακό είδος στο οποίο ανήκει το δοσμένο κείμενο.

Προσοχή: • την κυρίαρχη ιδέα την αναζητούμε συνήθως στην πρώτη παράγραφο.

- Προσέχουμε πάντα τις πρώτες περιόδους κάθε παραγράφου, γιατί σε αυτές μπορεί να εμπεριέχονται οι κομβικές σκέψεις του συγγραφέα.

Βήμα 2: Στη δεύτερη ανάγνωση του κειμένου προσπαθούμε να παρακολουθήσουμε την πορεία του παραγράφου προς παράγραφο, δηλαδή την σειρά με την οποία παρατίθενται οι ιδέες ή τα γεγονότα και να εξακριβώσουμε την βασική ιδέα του κεντρικού θέματος. Οι συνήθειες μέθοδοι που ακολουθεί ένας συγγραφέας είναι:

Η χρήση του σχήματος: αίτιο φαινομένου- αποτέλεσμα φαινομένου.

Η αναφορά των μειονεκτημάτων και πλεονεκτημάτων ενός θέματος.

Η χρονολογική έκθεση των γεγονότων.

Η αξιολογική σειρά: παράθεση πληροφοριών ανάλογα με τη σημασία τους κλπ

Βήμα 3: Εντοπίζουμε τα βασικά μέρη κάθε παραγράφου (θεματική πρόταση, λεπτομέρειες, κατακλείδα) υπογραμμίζοντας λέξεις ή φράσεις κλειδιά, τις διαρθρωτικές λέξεις. Ο σκοπός αυτής της ενέργειας είναι ο χωρισμός του κειμένου σε νοηματικές ενότητες και η πλαγιόδοσή τους (δίνουμε έναν περιεκτικό τίτλο σε κάθε παράγραφο ή νοηματική ενότητα).

Η αναπαραγωγή του συνόλου των παραπάνω σημειώσεων και των πλαγιότιτλων, δοσμένου σε συνεχή λόγο, αποτελεί την περίληψη του κειμένου.

Σύνταξη μιας περίληψης:

- Στην πρώτη περίοδο αναφέρουμε το νοηματικό κέντρο του κειμένου. Επίσης, μπορούμε να δηλώσουμε το γραμματειακό είδος, τον συγγραφέα, τον τίτλο του κειμένου.

πχ: Ο συγγραφέας του κειμένου αναφέρει/αναφέρεται σε, παρουσιάζει/τονίζει/επισημαίνει/προβάλλει την άποψη/διατυπώνει την άποψη/προβληματίζεται...

- Στη συνέχεια, εύστοχο θα ήταν να παρουσιάσουμε το θεματικό κέντρο/ το συλλογικό σκεπτικό του συγγραφέα (**σε γ' πρόσωπο**), αφού όμως διαβάσουμε προσεχτικά την πρώτη παράγραφο ή την πρώτη νοηματική ενότητα. Αμέσως μετά χρησιμοποιούμε μία συνδετική λέξη προκειμένου να μεταβούμε από το προλογικό τμήμα του κειμένου στο κυρίως θέμα (ανάλογα με το χωρισμό των θεματικών ενοτήτων που έχει προηγηθεί).

πχ: Αρχίζοντας/ Αρχικά.....

Επίσης τονίζει/Προσθέτει ακόμα/Επιπλέον υποστηρίζει/Αντίθετα προβάλλει...

Με την βοήθεια των πλαγιότιτλων αποδίδουμε το περιεχόμενο δίνοντας έμφαση στις ουσιώδεις πληροφορίες.

- Το τελευταίο βήμα είναι ο μετασχηματισμός της τελευταίας παραγράφου (νοηματικής ενότητας) σε μια συνήθως περίοδο.

πχ: Κλείνοντας/καταλήγοντας/ολοκληρώνοντας/συνοψίζοντας ο συγγραφέας...../Ο συγγραφέας οδηγείται στο συμπέρασμα/συνοψίζει/ολοκληρώνει/τελειώνει/κλείνοντας παρατηρεί...

Τεχνικές πύκνωσης του λόγου:

- Αντικατάσταση των δευτερευουσών προτάσεων από μετοχές, ή προθετικά σύνολα. (αν προσπαθήσουμε να ... → προσπαθώντας να, στην προσπάθειά μας να....)
- Αντικατάσταση του προθετικού συνόλου με επίρρημα (...επιβλήθηκε με βιαιότητα ... → ...βίαια..)
- Αντικατάσταση των ερωτηματικών προτάσεων σε προτάσεις κρίσεως (Ποιος θεωρεί ότι το πρόβλημα μπορεί να λυθεί με απλούς χειρισμούς; →Με απλούς χειρισμούς το πρόβλημα δεν μπορεί να λυθεί)
- Μετεξέλιξη του συνόλου: κύρια + αναφορικές ή επιρρηματικές προτάσεις → κύρια + ονομαστικοί ή επιρρηματικοί όροι (Ο μαθητής, ο οποίος δεν επικοινωνεί ποτέ με εκείνους οι οποίοι υποστηρίζουν αντίθετες θέσεις με τις δικές του →Ο μαθητής ο πάντοτε αρνητικός στην επικοινωνία με τους υποστηρικτές αντίθετων θέσεων...)
- Οι περιφράσεις μετασχηματίζονται σε μία λέξη (καταβάλλει μόχθο →μοχθεί)

Υποδείξεις για μια σωστή περίληψη:

- Η άρτια περίληψη πρέπει να αποτελείται από μια (έως τρεις) παραγράφους με ξεκάθαρη δομή: θεματική πρόταση, λεπτομέρειες, κατακλείδα.
- Τις περισσότερες φορές είναι προτιμότερο να ακολουθούμε τη δομή/ τη σειρά των παραγράφων του κειμένου. Μόνο όταν το κείμενο αναφοράς έχει χαλαρή σύνδεση παραγράφων μπορούμε να παραβιάσουμε την αλληλουχία.
- Γράφουμε την περίληψη σε μια ή, ακολουθώντας τη δομή του κειμένου, σε δύο παραγράφους (πχ 1^η §: αίτια, 2^η §: αποτελέσματα).
- Η μεταφορά των ίδιων λέξεων ή φράσεων του πρωτότυπου κειμένου (εκτός αν πρόκειται για ορολογία), καθώς και η υιοθέτηση ακριβώς του ίδιου ύφους του συγγραφέα θεωρείται αρνητικό στοιχείο.
- Η προσωπική τοποθέτηση σε ζητήματα που θίγει το κείμενο, η αξιολόγηση των απόψεων του συγγραφέα δεν αποτελούν περιεχόμενο μιας ορθής περίληψης.
- Η χρήση παθητικής ή ενεργητικής σύνταξης είναι επιλογή του καθενός: με την πρώτη ο λόγος είναι περισσότερο ευέλικτος και αποτυπώνει το αποτέλεσμα της ενέργειας του υποκειμένου, ενώ με την δεύτερη τονίζεται ο ρόλος του συγγραφέα.
- Πρέπει να παραλείπονται τα παραδείγματα, οι ερωτήσεις, τα σχήματα λόγου, οι επεξηγήσεις, οι απαριθμήσεις εννοιών.
- Αποφεύγουμε την υπερβολική αφαίρεση και γενίκευση.
- Δεν πρέπει να υπερβαίνουμε το καθορισμένο όριο λέξεων. Συνήθως οι περιλήψεις είναι 80-100 ή 100-120 λέξεων.

Λεξιλόγιο που ταιριάζει σε κάθε περιληπτικό κείμενο:

Ορίζει με ακρίβεια, Πραγματεύεται, Ισχυρίζεται, Παρατηρεί, Επιχειρηματολογεί (υπέρ ή κατά), Υπογραμμίζει, Ασχολείται με, Απαριθμεί, Θίγει πλαγίως, Επεξηγεί, Προλογίζει, Μεταβαίνει, Ανακεφαλαιώνει, Καταλήγει...